

velké postavy s tragickými rysy. Postava otce je v „matčině“ knize velkým otazníkem, na který odpovídá právě nový autorův svazek, a vyplňuje tak záměrnou mezeru předcházejícího románu. V klíčové scéně Widmerovy nové knihy se protagonisté obou románů setkávají. Také otec provází rudovlasá femme fatale, celoživotní anonymní a odíraná láska.

Widmer si libuje v mystifikacích — jeho skutečný otec Walter Widmer vystudoval (jako sám autor) romanistiku a byl gymnaziálním učitelem. Kromě toho překládal z francouzštiny a věnoval se literární kritice — u Widmerů býval častým hostem například Heinrich Böll. Zmíněné klouzání po hranách autobiografie a fikce se projevuje v radosti z šikovného relativizování výpovědi. První věta románu: „Můj otec byl komunist.“ — v následující přijde již omezení — „Ne vždycky.“ — a třetí věta nové Widmerovy knihy už jeho politickou minulost popírá.

Švýcarský prozaik zaplnil mezeru, která zde po jeho otci zbývala. Síla nového „biografického“ románu je v autorově vtipu a pointách příběhů, ale také v otevřenosti, s níž líčí nenaplněné touhy svých rodičů.

Petr Štědroň

USA

O původu andělů

„Neomezená jazyková lehkost není na poezii to podstatné. Hlavní jsou přece myšlenky,“ řekla mi před několika týdny váhavým hlasem a precizní angličtinou Věra Zubareva, rodačka z Oděsy. Její texty jsou jakousi poutí mezi ruštinou a angličtinou, literárněkritickými pracemi, badatelskou činností, přednášením na University of Pennsylvania (na kterou původně přišla jako kandidátka doktorátu z ruské literatury a literární kritiky) a poezii. Sama se považuje za „trojazyčnou anglicko-rusko-oděskou spisovatelku“ a míní, že oděská ruština je „osobitý jazyk, který nelze pochopit bez smyslu pro humor“.

Humor jako cesta ke smyslu je pro Zubarevu příznačný. První díl třídílné

sbírkky básní *O andělich, O Bohu, O poezii* (Livingston Press at The University of Alabama 2003) napsala nejprve rusky, zdůrazňuje však, že anglickou verzi nepřeložila, nýbrž znovu napsala. „Druhé dvě části, „O Bohu“ a „O poezii“, byly z jakéhosi důvodu napsány pouze anglicky, nikdy v ruštině. Navíc překladatelé přeložili ruskou verzi „O andělich“ do angličtiny a němčiny předtím, než vznikl anglický originál. Oba překlady se dočkaly publikace.“ Ernst Neizvestný vytvořil ilustrace pro německé vydání *Traktátu o andělich* (Pano Verlag, Curych 2003), který do němčiny přeložila Kirstin Breitenfellnerová. Zubareva vydává své práce v prestižních literárních časopisech, univerzitních vydavatelstvích i v ruských imigrantských publikacích, jichž existuje řada po celých Spojených státech, a tedy i ve Filadelfii, kde je ruský literární život překvapivě čilý.

V předmluvě sbírky se dovídáme, že jelikož bible nezmiňuje, jak a kde vznikli andělé, stvořila si Zubareva neznámého mladého badatele, který se bude tímto problémem zabývat. Kniha tedy vznikla z těchto „setkání s mladým mužem, jehož hlas stále postrádám. Na rozdíl od mého hrdiny, jehož jménem jsou tyto básně psány, jsem se o tajný život andělů nikdy nezajímala“. Mnoho básní o Bohu a o andělich má titul s dvojtečkou, jaký by příslušel literárněkritické univerzitní práci: „Eva a Bůh: Problém inkompatibilit“, „Zakázané ovoce: Mýtus a realita“. Vážnost hnětená humorem bývá nejněžnější, způsobila potýkat se s vyššími tématy i osobnostmi. Básně Zubarevy jsou krátké. Třetí díl knihy *O Bohu* je uveden stránkou úvodních prohlášení a podtitulů: „O Bohu, o Jeho obtížném dětství a o evoluci; O roli prostředí, jež ani jako nejtemnější část vesmíru neovlivnilo Boží záměr stvořit světlo; O vnitřním mechanismu evoluce — toho nejchytřejšího Božího vynálezu, kterému On začal říkat život, a nekonečnu tak vetkl smysl. Traktát slouží jako částečné splnění požadavků pro získání doktorátu v uměleckých oborech božských, napsán tímž skromným učencem, jehož jméno je stále neznámé.“

Kompilace mystifikací a zároveň výsměch mystifikacím, které přes svou marnost nepřestávají mystifikovat. Možná mystifikují právě touto marností. Blížkost Boha a vzdálenost nás samých. V básni „Duše, duchové, přízraky: Přehled evoluce“ Zubareva píše: „Duše poleptují lehce od cizince k cizinci.“

Třeba upozornit, že sbírka vyšla pod pseudonymem V. Ulea, odvozeného od slova *ulitka*, které rusky znamená šnek, ulita. Věra Zubareva mi řekla, že zaměnila ulitku za výraz Ulea, aby se vyvarovala přímých asociací.

Padlý anděl: Pokročilá metodologie

Věra Zubareva

Padlý anděl pracuje individuálně, jen ten, co nepadl, okouzluje kolektiv. Používá moderní prostředky,

akusticky, vizuálně,

při výběru bývá zádušný.

Padlý anděl stoupá na samý štít své nízké profese. O takovém zdaru může psychoanalytik nejméně snít.

Neochablé zvědavosti slibuje vzpružující oázu.

Také on se kdysi vášní chvěl, jeho touhu by neuhaslilo ani jezero, než mu křídla zbledla na popel.

Yveta Shanfeldová

SRBSKO

Postmoderní harakiri venkovského autora

Zatímco politický život v Srbsku se v lednu 2004 odvíjel ve znamení snah o zformování nové, pokud možno akceschopné vlády, literární svět upíral zraky k největšímu svátku knihy. Vlastně ke dvěma. Bylo to především jubilejní předávání prestižní literární ceny časopisu *NIN* (*NIN-ova nagrada*) za nejlepší román roku 2003, a posléze na tuto cenu navazující Svatosávský knižní veletrh. Uplynulo už rovné půlstoletí od chvíle, kdy akademická porota udělila cenu bělehradského časopisu *NIN* (*Nedeljne Informativne Novi-*